

MALİYE VEKALETİ BAŞ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİNİN VE
MUHAKEMAT UMUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN VAZİFELERİNE,
DEVLET DAVALARININ TAKİBİ USULLERİNE VE
MERKEZ VE VİLAYETLER KADROLARINDA BAZI
DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASINA DAİR KANUN ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 4353

Kabul Tarihi : 8/1/1943

Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 18/1/1943 Sayı : 5307

Yayımlandığı Düstur : Tertip : 3 Cilt : 24 Sayfa : 125

BİRİNCİ KISIM

Teşkilat, vazife ve mesuliyet

BİRİNCİ BÖLÜM

Merkez ve vilayetler teşkilatı ve vazifeleri

Teşkilat

Madde 1 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Maliye Bakanlığı Hazine Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü teşkilatına ait vazifeler Baş Hukuk Müşavirinin nezaret ve murakabesi altında hukuk müşavirleri, merkez, il ve bölge muhakemat müdürleri, müşavir avukat ve avukatlar tarafından görülür.

Hukuk müşavirleri ile Merkez Muhakemat Müdürü, Baş Müşavirin verdiği işleri görürler.

Merkezdeki vazifeler

Madde 2 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü hususi kanunlarla Hazine Hukuk Müşavirliğine verilmiş olan işlerden başka:

- A) Bakanlık makamından veya Bakanlık makamının muvafakatiyle Bakanlık dairelerinden sorulan işlerin hukuki icapları hakkında mütalaa vermek;

B) Bakanlık ilgili daireleriyle diğer Bakanlıklar tarafından hazırlanıp gönderilen mukavele projeleri üzerinde tetkikler yaparak mütalaa beyan etmek;

C) Bakanlıklara ve genel muvazene içindeki diğer dairelere ait her türlü hukuk ve ceza davaları ile icra işlerini, ait olduğu makam ve mercilerde ikame, takip ve müdafaa ettirmek;

(1) Bu kanunun 14/7/1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa aykırı hükümleri mezkür kanunun 237 nci maddesinin 31/7/1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla değişik (b) bendi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

D) Mali hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren idari davalara karşı Bakanlıklar ve dairelerince hazırlanarak bu kanunun 24 üncü maddesi gereğince Maliye Bakanlığına gönderilen müdafaanameler üzerinde icap ettiği takdirde hukuki mütalaa beyan etmek ve bu davaların duruşmalarında bu Bakanlık ve Daireleri Baş Hukuk Müşaviri, hukuk müşavirleri, Merkez Muhakemat Müdürü, müşavir avukatlar ve avukatları marifetiyle idari kaza mercilerinde temsil etmek;

E) Adli ve idari kaza mercilerinden, hakemlerden, İcra daireleriyle noterler tarafından Bakanlığa veya Bakanlık dairelerine yapılacak tebliğleri Bakanlık veya bu daireler namına kabul ederek hukuki icapları hakkında alakadar daireye gerekli tebliğleri yapmak;

F) Müşavirliğe bağlı merkez ve iller teşkilatının faaliyetini hukuk müşavirleri, Merkez Muhakemat Müdürü, müşavir avukatlar ve avukatlar vasıtasıyla en az üç yılda bir defa teftiş veya murakabe ettirmek;

G) **(Ek: 12/12/2003-5020/3 md.)** 19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasındaki suçlardan genel bütçeli daireleri ilgilendirenlerin ceza davalarını ve özel kanun hükümlerine göre Hazine alacağı sayılan alacakları dava, takip, müdafaa ve tahsil etmek;

Vazifeleriyle mükelleftir.

İllerdeki vazifeler

Madde 3 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

İller muhakemat müdürleri:

- A) Defterdarlıktan veya il idare şubelerinden sorulan işlerin hukuki icapları hakkında mütalaa vermek;
- B) Hazineye ait her türlü davalarla genel muvazene içindeki dairelere ait hukuk ve ceza davalarının ve bütün icra işlerinin ait olduğu makam ve mercilerde takip ve müdafaasını yaptırmak;
- C) Hususi kanunlarında ayrıca tebliğ mercii gösterilmemiş olan Hazineye ait adli ve idari kaza mercileri, hakemler, icra daireleri ve noterler tarafından yapılacak tebliğleri kabul ederek hukuki icapları hakkında alakalı daireye gerekli tebliğleri yapmak;
- D) İl'e bağlı ilçelerde işleri senede en az bir defa teftiş etmek veya il avukatları marifetiyle teftiş ettirmek ve hazırlayacakları raporları Bakanlığa göndermek;
- E) Mali hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren idari davalara ait olmak üzere genel muvazene içindeki dairelerin hazırlayıp bu kanunun 24 üncü maddesi gereğince en büyük mal memuruna gönderecekleri müdafaanameler üzerinde icap ettiği takdirde hukuki mütalaa beyan etmek;

F) Bu kanunla kendilerine verilen sair yetkileri kullanmak;

Vazifeleriyle mükelleftir.

Bölge muhakemat müdürleri

Madde 4 – Dava ve icra işleri bir Muhakemat Müdürlüğü tesisini icabettirecek kadar fazla olmayan, bir kaç vilayete ait işler bu vilayetlerden birinde teşkil olunacak Bölge Muhakemat Müdürlüğüne bağlanabilir.

Bölge Muhakemat Müdürleri 3 üncü madde ve bu kanunun diğ er maddelerinde yazılı vazifeleri görmekle mükelleftir.

*Vazifelerin ayrılması***Madde 5 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)**

Hukuk müşavirleriyle Merkez Muhakemat Müdürü, Müşavir Avukat ve Avukatlar Merkezde Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğüne, illerde muhakemat veya bölge muhakemat müdürlüklerine, muhakemat müdürlüğü teşkilatı olmayan ve bir bölgeye tabi bulunmayan yerlerde defterdarlıklara veya mal müdürlüklerine bağlıdır. Muhakemat müdürleri dava ve icra işlerinde ilgili makamlarla doğrudan doğruya muhabere yetkisini haizdirler. Muhakemat müdürlüğü teşkilatı olmayan yerlerde defterdar ve mal müdürleri de aynı yetkiyi haizdirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Tayin, terfi ve mezuniyet

Merkez memurlarının tayin usulleri

Madde 6 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Merkez teşkilatı kadrolarındaki memuriyetlerden Baş Hukuk Müşaviri ve Muhakemat Genel Müdürü, Maliye Bakanının teklifi, hukuk müşavirleri ile Merkez Muhakemat Müdürü ve müşavir avukatlar Baş Hukuk Müşavirinin inhası ve Maliye Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile, diğerleri Baş Hukuk Müşavirinin inhası üzerine Bakanlıkça tayin olunurlar.

Baş Hukuk Müşaviri ve Muhakemat Genel Müdürü ile hukuk müşavirlerinin ve Merkez Muhakemat Müdürünün, müşavir avukatlarla Hazine avukatlarının tayin ve terfilerinde 3656 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükmü tatbik olunur.

*İl memurlarının tayin usulleri***Madde 7 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)**

İl teşkilatı kadrolarındaki memuriyetlerden birinci sınıf muhakemat müdürleri Baş Hukuk Müşaviri ve Muhakemat Genel Müdürünün inhası ve Maliye Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile ve diğerleri Baş Hukuk Müşaviri ve Muhakemat Genel Müdürünün inhası üzerine Bakanlıkça tayin olunur.

Muhakemat müdürleri ile Hazine avukatlarının tayin ve terfilere 3656 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükmüne tabidir.

Madde 8 - 11 – (Mülga: 27/6/1951 - 5797/2 md.)*İki senede terfi*

Madde 12 – Yardımcı avukatlık, Hazine avukatlığı ve müşavir avukatlık ayrı sınıflardır. Mesleki bilgi ve muvaffakiyet gösterenlerin her sınıfta bir defaya mahsus olmak üzere iki senede terfilere caizdir. Terfi edenlere kadro maaşları tam olarak verilir.

Madde 13 – (Mülga: 27/6/1951 - 5797/2 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İnzibati cezalar ve vazifeye son verme

Madde 14 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Hazine avukatları hakkında Memurin Kanununda yazılı inzibati cezalardan herhangi biri; Memurin Kanunundaki tertibe bakılmaksızın tatbik olunabilir. Lüzum ve zaruret halinde 15 inci madde hükümleri dairesinde vazifelerine de son verilebilir. Memuriyetten ihraç cezasının tatbiki Memurin Kanununun hükümlerine tabidir.

Cezaların tatbik şekli

Madde 15 – Avukat namzetleriyle yardımcı avukatlar ve avukatlar hakkındaki inzıbatı cezalar Başhukuk müşaviri ve Muhakemat Umum Müdürünün reisliği altında hukuk müşavirleri ve Merkez Muhakemat Müdürü ile bir müşavir avukattan teşkil olunacak komisyon kararı üzerine vekillikçe tatbik olunur.(...) ⁽¹⁾

Vazifelerine son verilenlerin Hazine avukatlığından başka Devlet hizmet vемemuriyetlerinde kullanılmaları caizdir.

Memurin Muhakemat Kanununun Tatbiki

Madde 16 – (Mülga: 27/6/1951 - 5797/2 md.)

Yasaklar

Madde 17 – İstifa suretiyle veya cezalı olarak vazifelerinden ayrılan hukuk müşavirleriyle müşavir avukat, avukat ve yardımcı avukatlar ve Muhakemat Müdürleri vazifelerinden ayrıldıkları tarihten itibaren bir yıl geçmedikçe Devlet idareleri (Hususi idareler ve belediyeler dahil) ve sermayesinin en az yarısı Devlete ait müessese ve teşekküller aleyhine dava kabul ve iş takip etmekten ve rey vermekten ve istişare kabul etmekten memnurdurlar. Dava kabul edenlerle ortak da olamazlar. Bu yasağa karşı hareketi görülenler hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesi tatbik olunmakla beraber bu gibiler bir daha Hazine hizmetlerinde kullanılmazlar.

İKİNCİ KISIM

Dava ve icra işlerinin takip ve müdafaası

BİRİNCİ BÖLÜM

Hukuk ve ceza davalarıyla idari davalarda temsil

Adli mercilerde temsil

Madde 18 – Umumi muvazene içindeki dairelere ait hukuk ve ceza davalarında ve her türlü icra takiplerinde bu daireler mahkemeler, hakemler, icra daireleri ve dava ve icra işleriyle alakalı sair merciler nezdinde temsil vazifesi Maliye Vekaletine bağlı Hazine avukat ve yardımcı avukatları tarafından görülür.

Hukuk müşavirleriyle müşavir avukatlar ve muhakemat müdürleri dahi bu salahiyeti kullanabilirler.

Hazine avukatı bulunmayan yerlerdeki dava ve icra işlerinde bu daireler amirleri tarafından temsil olunur.

Temsil selahiyetinin kullanılması tarzı

Madde 19 – Dava ve icra işlerinde temsil yetini haiz bulunanların bir listesi merkezde Muhakemat Umum Müdürlüğüne ve vilayetlerle kazalarda muhakemat müdürleri ve olmıyan yerlerde defterdar ve malmüdürleri tarafından o yerin Cumhuriyet Müddeiumumisine verilir. Bu listelerin birer nüshası müddeiumumiliklerce mahkemelere ve icra dairelerine gönderilir.

Temyiz Mahkemesi ile Devlet Şurasındaki duruşmalarda temsil yetini kullanacakların isimleri ayrıca Temyiz Mahkemesi Başmüddeiumumiliğine ve Devlet Şurası Umumi Katipliğine bildirilir.

(1) Bu kısımdaki "Bu kararlar kati olup kazai hiç bir murakabeye tabi değildir." şeklindeki ibare Anayasa Mahkemesinin 12 Ocak 1985 tarih ve E. 1964/44, K. 1965/2 sayılı kararıyle iptal edilmiştir.

Listelerde isimleri yazılı olanlar ve bütün müşavir avukatlar ve Devlet dairelerini mahkemeler, hakemler ve icra daireleriyle sair kaza mercileri nezdinde temsile salâhiyetli hukuk müşavirleri ve muhakemat müdürleri Baroya kaydedilmeksizin ve vekaletname göstermeğe lüzum olmaksızın temsil salâhiyetini kullanırlar. Temsil salâhiyeti sona erenlerin isimleri yukarıda yazılı mercilere, derhal bildirilir.

Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Umum Müdürlüğü teşkilat kadrolarına dahil olanlardan Devlet dairelerini kaza mercilerinde avukat sıfatıyla temsil edenler hakkında Avukatlık Kanununun hükümleri dairesinde disiplin takibatı icrası, vazife gördükleri yerin barosuna aittir.

Temsil salâhiyetinin şümülü

Madde 20 – Merkez teşkilatında temsil salâhiyetini haiz bulunanların bu salâhiyetleri merkez ve vilayetlerle mülhakata ait bütün dava ve icra takiplerine şamil, vilayetlerdeki muhakemat müdürleriyle müşavir avukat, avukat ve yardımcı avukatların salâhiyetleri vilayet merkez ve mülhakatına ve kaza avukatlarının salâhiyetleri yalnız kaza ve teşkilat olan nahiyelerdeki işlere münhasırdır. Temsil salâhiyeti mahdut olanlara diğer vilayet ve kazalardaki işlerin takip ve müdafaasına memur edilmeleri halinde vekillikçe ayrıca salâhiyetname verilir. Bu salâhiyetnamelerin mahkeme ve icra dairelerine verilmesi mecburidir. Ankara'dan başka diğer vilayet ve kaza avukatlarının Temyiz Mahkemesi ve Devlet Şurası nezdinde temsil salâhiyetini kullanabilmeleri vekillikçe kendilerine ayrıca salâhiyet verilmiş olmasına bağlıdır.

(**Ek fıkra: 12/12/2003-5020/4 md.**) Milletlerarası mahkemeler ile yurt dışındaki davalarda temsil yetkisi genel müdürün önerisi ve Bakanın onayı ile kullanılır.

Devlet dairelerinin daire amirleri veya serbest avukatlar tarafından temsili

Madde 21 – Hazine avukatı bulunmayan yerlerde daire amirleri temsil salâhiyetlerini, sıfatlarını söylemek ve icabında hüviyetlerini tevsik etmek suretiyle kullanırlar. Devlet dairelerinin serbest bir avukat tarafından temsili Avukatlık Kanunu ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun umumi hükümlerine tabidir.

İdari Davalarda Temsil

Madde 22 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

İdari davaların açılması, idareler aleyhine açılan bu nevi davaların takip ve müdafaası daire amirlerine veya bu dairelerin bağlı buldukları Bakanlıklar hukuk müşavirlerine ait olup Danıştaydaki duruşmalarda bu daireler kendi amirleri veya hukuk müşavirleri ve hukuk müşaviri teşkilatı olmıyan dairelerde ilgili şube amiri tarafından temsil olunur. Hazineyi ilgilendiren işlerde bu vazife Hazine Müşavir avukatı veya avukatları tarafından yapılır. Lüzumu halinde Maliye Bakanlığının alakalı servisine mensup ve Maliye Bakanlığı tarafından tensip edilecek bir memur Hazine Avukatı ile birlikte duruşmaya iştirak ettirilebilir.

(Ek fıkra: 12/12/2003-5020/5 md.) İhtisas gerektiren ve ihtiyaç duyulan hallerde; ilgili Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre serbest avukatlardan veya avukatlık ortaklıklarından hizmet satın alınabilir.

Yemin Teklifi ve Reddi

Madde 23 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Miktar veya kıymeti (1000) liraya kadar olan (1000 lira dahil) davalarla kıymeti belli olmıyan ve sulh mahkemelerinin görevine dahil olan davalarda karşı tarafa yemin teklifine veya reddine muhakemat müdürlerinin ve olmıyan yerlerde bağlı bulunduğu defterdar veya mal müdürünün yazılı muvafakatini almak şartıyla Hazine avukatı yetkilidir.

1854

(1000) lirayı geçen davalarda yemin teklifi veya reddi Maliye Bakanlığının iznine bağlıdır. Bakanlıklara karşı yemin teklifi halinde yemin, merkezde Bakanın yetki vereceği ilgili daire amiri tarafından eda olunabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İdari davaların müdafaa ve takibi usulleri

Hazineyi alakalandıran idari davalar

Madde 24 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Mali hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren işlerden, Merkezde Maliye Bakanlığına, il ve ilçelerde en büyük mal memuruna haber verilmesi ve dairelerince hazırlanacak müdafaaamelerin işe ait dosya ve evrak ile birlikte bu mercilere gönderilmesi mecburidir. Bu nevi işler Hazinesinin alakalı dairelerince tetkik olunarak müdafaaamelerde yapılması gerekli değişiklikler hakkında Hazinesinin görüşü dairelere bildirilir. Bu müdafaaların Hazine anlayışına uygun olarak yapılması esastır.

Sayıştayca veya muhasiplerce kabul edilmıyen muamele ve tasarruflar sebebiyle açılan idari davalarda husumet

Madde 25 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Genel muvazene içindeki dairelerin Sayıştayca veya muhasiplerce kabul edilmıyen muamele ve tasarrufları sebebiyle alakalılarından Danıştayda açılacak idari davalarda husumet Hazineye aittir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ⁽¹⁾

Hukuk ve ceza davalarının ve icra işlerinin takibi usulleri

Davaların açılması ve icra takiplerinin başlaması

Madde 26 – Merkezde Başhukuk Müşaviri ve Muhakemat Umum Müdürünün ve vilayetlerde muhakemat müdürlerinin ve teşkilat olmıyan yerlerde Hazine avukatının muvafık mütalaası olmadıkça hiç bir dava açılmaz ve hiç bir icra takibi yapılamaz.

Maddi veya hukuki sebeplerle dava açılmasında ve icra takibinde fayda umulmıyan işlerde muhakemat müdürleri ve olmıyan yerlerde Hazine avukatları tarafından mucip sebepleri gösterilmek suretiyle verilecek mütalaa derhal vekaletle bildirilerek alınacak emir ve talimata göre hareket olunur.

Hazine avukatlığı teşkilatı olmıyan yerlerde dava açılmasına veya icra takibine lüzum görülmeyen işler hakkında daire amirleri mütalaalarını Maliye Vekaletine bildirerek alacakları talimat dairesinde hareket ederler.

Muhakemat müdürleriyle Hazine avukatları ve daire amirleri müddetli işlerde hakkın düşmesini önliyecek tedbirleri almakla mükelleftirler.

-
- (1) Bu bölümün 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 üncü maddelerindeki parasal sınırların günün şartlarına uygun biçimde yılları Bütçe Kanunlarında belli edileceği, 26.10.1988 tarih ve 3484 sayılı Kanunla kabul edilen 31/10/1978 tarihli KHK-17'nin 1 inci maddesinin (c) bendinde hükme bağlanmıştır. 1987 yılı Bütçe Kanununun (i) cetveli ile getirilen sınırlar bu maddelerin metinlerine işlenmiştir. Daha sonraki Bütçe Kanununun (i) cetveli ile bu sınırlar değiştirilmiştir.

Açılan davalarla başlayan icra takiplerinden vali ve kaymakamların vazgeçme yetkileri

Madde 27 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

(5.000.000) liraya kadar (5.000.000 lira dahil) bir Devlet alacağı veya bu kıymetteki bir hak veya menfaat dava ve icra yoluyla takip edilmekte iken takibata devam etmekte veya takibin Devlet aleyhine neticelenmesi halinde yüksek dereceli mahkeme veya mercie müracaatta maddi veya hukuki sebeplerle bir fayda umulmazsa avukatın mucip sebepleri gösteren mütalaası üzerine muhakemat müdürünün ve olmıyan yerlerde defterdarlığın teklifi üzerine takipten vazgeçme emri vermeye ve dava ve icra kayıtlarını sildirmeye valiler yetkilidir.

Hazine avukatı bulunmıyan yerlerde yukarıdaki fıkrada yazılı hususlara ait teklifler alakalı daire amirlerince yapılır.

Bölge muhakemat müdürlüklerine bağlı olan illerde yukarıdaki yetkiler takip veya dava hangi il'e ait ise o yer valisi tarafından kullanılır.

Muhakemat müdürleriyle defterdarların teklifleri valilikçe reddolunursa ve bunlar tekliflerinde ısrar ederlerse keyfiyet Maliye Bakanlığına bildirilir. Valinin tasvip etmediği dava ve icra takiplerinden vazgeçmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

İlçelerde miktar veya kıymeti (2.000.000) liraya kadar (2.000.000 lira dahil) olan işlerde bu yetkiler Hazine avukatının mütalaası ve mal müdürünün teklifi üzerine kaymakamlar tarafından kullanılır. Kaymakamların kabul etmedikleri teklifte malmüdüğü ısrar ederse valinin vereceği karar kesindir.

Hazine avukatı olmıyan ilçelerde dava ve icra işlerinin terkinine ait teklifler alakalı daire amiri tarafından yapılır.

Bakanlığın emriyle açılan dava ve icra takiplerinden vazgeçilmesi Bakanlığın iznine bağlıdır.

Maliye vekilinin vazgeçme salahiyeti

Madde 28 – 50.000.000 liraya kadar (50.000.000 lira dahil) bir hakkın veya menfaatin terkinini tazammun eden ve maddi veya hukuki sebeplerle takip edilmesinde veya yüksek dereceli mahkeme ve mercilerde tetkik olunmasını istemekte fayda umulmıyan dava ve icra takiplerinden Muhakemat Umum Müdürünün teklifi üzerine vazgeçmeğe Maliye Vekili salahiyetlidir.

Devlet Şurası kararıyla vazgeçme

Madde 29 – Miktar ve değeri 50.000.000 lirayı geçen dava ve icra takiplerinden ve aleyhte neticelenenlerin yüksek dereceli mercilerce tetkikini istemekten vazgeçilmesi, Devlet Şurasının muvafık mütalaası üzerine Maliye Vekaletince kararname alınmasına bağlıdır.

Davaya veya icraya intikal etmiş olan ihtilafların sulh yoluyla halli

Madde 30 – Umumi muvazene içindeki daireleri alakalandıran ve mahkemelere hakeme veya icraya intikal etmiş olan işlerin sulh yoluyla hallinde menfaat görüldüğü takdirde Muhakemat Umum Müdürünün teklifi üzerine 50.000.000 liraya kadar (50.000.000 lira dahil) bir hakkın tanınması veya menfaatin terkini tazammun eden anlaşmalar yapmağa Maliye Vekili yetkilidir. Bu miktarı geçen anlaşmalar Devlet Şurasının muvafık mütalaasıyla ve alınacak kararname ile yapılır.

Davaya veya icraya intikal etmemiş olan ihtilafların sulh yoluyla halli

Madde 31 – Bir mukavele mevcut olsun olmasın umumi muvazene dahilindeki Devlet daireleriyle diğer daire, müessese ve teşekküller veya hakiki ve hükmi şahıslar arasında çıkan ve henüz kaza mercilerine, hakeme veya icraya intikal etmemiş bulunan hukuki ihtilafların sulh yoluyla hallinde menfaat görüldüğü takdirde Başhukuk Müşavirinin mütalaasına istinaden 50.000.000 liraya kadar bir hakkın tanınması veya menfaatin terkinin tazammun eden anlaşmalar veya mukavele tadilleri yapmaya vekaletler salahiyyetlidir.

Bu miktarı geçen anlaşmalarla mukavele tadilleri, Devlet Şurasının mütalaasına istinaden Maliye Vekaletince alınacak kararname ile yapılır.

Başhukuk Müşavirliğinin veya Devlet Şurasının mütalaalarına muhalif olarak anlaşmalar veya mukavele tadilleri yapılabilmesi İcra Vekilleri Heyetinden karar alınmasına bağlıdır.

Bir mukavelenin tatbikından karşılıklı olarak vazgeçmek ve akdi feshetmek anlaşma hükmündedir.

Bu gibi hallerde tatbikından vazgeçilen mukavele teminatının miktarına göre mütalaası alınacak merci tayin ve bu madde hükümleri dairesinde hareket olunur.

Mukavelelerde yazılı sebeplerle müddetlerin uzatılması ve mukavelede tasrih olunan mücbir sebeplerin takdiri akıd vekalet ve dairelere aittir. Mukavele dışında kalan mücbir sebeplerle mukavelelerde yapılacak tadillere veya müddetlerin uzatılmasına veya mukavelelerin karşılıklı olarak tasfiyesine mütaallik hususlarda 1, 2 ve 3 üncü fıkralar hükümleri tatbik olunur.

Kanun yollarına müracaat mecburiyeti

Madde 32 – 27, 28, 29 ve 30 uncu maddeler hükümlerine uygun bir karar alınmış olmadıkça tamamen veya kısmen Devlet aleyhine neticelenen davalarla icra takiplerinden yüksek dereceli mercilerde tetkiki istenilmesi mümkün olanlar hakkında kanun yollarına gidilmesi mecburidir. Zikri geçen maddeler gereğince terkin yoluna tevessül edilmiş olmakla beraber bu muamele henüz neticelenmemişse kanunen muayyen olan müddet içerisinde kanun yoluna müracaat ve terkin teklifi üzerine verilecek karara göre hareket olunur.

Bu mecburiyeti yerine getirmemek suretiyle hukuki veya maddi sebeplerle bozulması mümkün bir hükmün katileşmesine ve bir hakkın kaybolmasına sebep olan avukatlarla daire amirleri hakkında kanuni takibat yapılmakla beraber husule gelen zarar hükmün katileştiği tarihten itibaren on sene içerisinde kendilerine hükmen tazmin ettirilir.

Tashihi karar, iadei muhakeme ve hakem kararlarına karşı itiraz salahiyyetinin kullanılması tarzı

Madde 33 – Tashihi karar veya iadei muhakeme veya 3533 numaralı kanun mucibince hakemlerce verilmiş olan kararlara karşı itiraz yoluna gidilmesi için kanuni sebepler mevcut olup olmadığının takdiri davayı takibeden avukata ve teşkilat olmyan

yerlerde daire amirlerine aittir. Muhakemat Mdrlg teŒklatı olan vilayetlerde Hazine avukatları bu husustaki esbabı mucibeli mtalaalarını Muhakemat Mdrlgne ve merkezde Muhakemat Umum Mdrlgne bildirirler ve alacakları talimat dairesinde hareket ederler.

Mevzusuz dava ve takiplerin terkinini ve cezada verilen beraat kararlarına karşı kanun yollarına müracaattan vazgeçilmesi

Madde 34 – (Değişik: 27/6/1951 - 5797/1 md.)

Mevzuu kalmıyan veya yanlışlıkla açıldığı anlaşılan veya Hazineye ait hak ve menfaati muhtevi bulunmıyan davalarla icra takipleri miktar veya kıymeti (5.000.000) lira ve daha az olduğu takdirde 27 nci maddedeki usul dairesinde ve (5.000.000) liradan fazla olduğu takdirde Maliye Bakanlığınca iptal edilerek dava ve icra kayıtları terkin olunur.

Bu kabil işler hakkında verilen kararlara karşı yüksek dereceli mahkemeye müracaattan vazgeçilmesi de yukarki hükümlere tabidir.

Hazinece müdahale olunan ceza davalarında suçun sabit olmaması failinin tutulan şahıs olmadığı sübut bulması sebebiyle verilen beraat kararları hakkında dahi bu madde hükmü tatbik olunur.

Mahalli terkinlerin merkezde tetkiki

Madde 35 – Dava ve icra takiplerine mütaallik olmak üzere mahalli teşkilatın yaptıkları terkinler, mucip sebepleri gösterilmek suretiyle üç ayda bir Maliye Vekaletine bildirilir. Cetveller tetkiki neticesinde benzeri işlerde terkin yoluna gidilmemesi hakkında verilecek emirleri mahalli teşkilat yerine getirmekle mükelleftir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Müteferrik hükümler

Avukatlık hizmeti satın alınması ⁽¹¹⁾

Madde 36 – (Değişik: 12/12/2003-5020/6 md.)

İhtisas gerektiren ve ihtiyaç duyulan hâllerde; Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla, 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre serbest avukatlardan veya avukatlık ortaklıklarından hizmet satın alınabilir.

(Değişik ikinci fıkra: 16/7/2004-5228/56 md.) Milletlerarası yargı organlarında Devletin taraf olduğu davalar ile milletlerarası tahkim yoluyla çözümlenmesi öngörülen ve Hazine avukatlarınca takibine imkân bulunamayan uyuşmazlıklarla ilgili davalarda da; Devleti ve genel bütçeli daireleri temsil etmek ve savunmak üzere, Türk ve yabancı uyruklu avukatlardan ya da avukatlık ortaklıklarından ilgili idarelerce 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre hizmet satın alınabilir.

Eski ve yeni kadrolar

Madde 37 – 3656 sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülü hakkındaki Kanunun 2 nci maddesine bağlı Maliye Vekaleti merkez memurları kadrosunun Hukuk

Müşavirliğine ait kısmı ile 3888 numaralı kanunun birinci maddesine bağlı daimi ücretli merkez ve vilayetler kadrolarından Hukuk Müşavirliğine ait olanları ve mezkûr kanunun ikinci maddesi mucibince ve 3 numaralı cetvelle 3656 numaralı kanuna bağlı bir sayılı cetvelin taallük ettiği kısımlarına eklenen Hukuk Müşavirliği başmuavinlik kadroları kaldırılmış ve bunların yerine işbu kanuna bağlı kadrolar 3656 numaralı kanunun Maliye Vekaleti Hukuk Müşavirliği merkez ve vilayetler kadrolarına konulmuştur.

(11) Bu maddenin başlığı; " Mukaveleli ve aidatlı serbest avukatlar" iken, 12/12/2003 tarih ve 5020 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Mülhak ve hususi bütçeli daire avukatlarıyla sermayenin yarısından fazlası Devlete ait müesseseler avukatları hakkındaki memnuiyetler

Madde 38 – Maaş veya ücretleri mülhak bütçeli daireler ve hususi idareler ve belediyeler ve Devletle bu dairelerin ve belediyelerin idare ve murakabesi altındaki daire, müessese ve teşekküller ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan şirket ve müesseseler tarafından verilen müşavir, müşavir avukat ve avukatlarla muhakemat müdürlerine ve bu mahiyette iş görenlere bu kanunla verilmiş olanlardan daha geniş haklar verilemeyeceği gibi yukarıda yazılı daire, müessese ve teşekküller müşavir veya avukatlarından tayin şartları hariçten iş almayı mü-

sait olanlar, kadroya dahil olsun veya olmasınlar, üçüncü şahıslar namına yukarıda yazılı daire, müessese ve teşekküller aleyhine dava kabul ve takip etmekten ve kabul edenlerle birlikte çalışmaktan ve Devlet daire ve müesseseleri aleyhine rey vermekten ve istişare kabul etmekten memnudur.

Bu memnuiyet hilafına hareket edenlerin vazifesine derhal nihayet verilmekle beraber haklarında Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesi hükmü tatbik olunur.

Tazminat

Madde 39 – (Mülga: 27/6/1951 - 5797/2 md.)

Kaldırılan kanunlar

Madde 40 – 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 136 ve 137 nci ve 2996 sayılı kanunun 6 ve 26 ncı maddeleriyle 2573 sayılı kanun hükümleri mülğadır.

Ek Madde 1 – (27/6/1951 - 5797 sayılı Kanunla gelen ek madde hükmü olup teselsül için numaralandırılmıştır.)

Genel, katma, özel bütçeli idarelerle belediyelerin ve sermayesinin yarısı veya idare ve murakabesi bu dairelere ait teşekküllerin mukayyet avukatları kendilerinin dahil bulunduğu teşkilat haricinde olmak üzere, bu daire, müessese ve teşekküllerde, mensup oldukları dairenin muvafakatiyle, bir munzam avukatlık vazifesi alabilirler. Alınan munzam vazife genel, katma veya özel bütçeli bir idarede olduğu takdirde maaşı hakkında 3656 sayılı kanunun 18 inci maddesi uygulanır.

GEÇİCİ MADDELER

Yeni kadroların tedricen tatbikı

Geçici Madde 1 – Hazine avukatlığı teşkilatı tamamlanıncaya kadar bu kanunla kabul edilen maaşlı müşavir avukat, avukat ve yardımcı avukat kadrolarına bu kadro maaşları karşılık gösterilmek suretiyle hariçten ücretli mukayyet ve serbest avukat tayin olunabileceği gibi halen serbest olarak müstahdem bulunan müşavir avukat ve avukatların da bu maaşlı kadrolarda kadro maaşları karşılık gösterilmek suretiyle serbest olarak ücretle istihdamlarına devam olunabilir. Bu salahiyetin kullanılacağı müddet kanunun mer'iyete girdiği tarihten itibaren beş seneden fazla devam edemez. ⁽¹⁾

Bu salahiyetin devamı müddetince yapılacak tayinlerde 3656 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükümleri tatbik olunur.

Avukatlık imtihanlarının muvakkaten geri bırakılması

Geçici Madde 2 – 9 uncu maddeye göre namzetlikte çalışmış olanların tabi olacakları avukatlık imtihanı mecburiyeti üç sene müddetle geriye bırakılabilir. İki yıl namzetlikte çalıştıktan sonra ehliyetleri kafi görülen ve yardımcı avukatlığa terfi ederek yardımcı avukatlıkta veya avukatlıkta ceman dört sene hizmet etmiş olanların bu hizmetleri avukatlık stajına mahsup olunur. Bu gibiler hizmetten ayrıldıkları takdirde baroya kaydolunmak için Avukatlık Kanunu mucibince ayrıca imtihan geçirmek mecburiyetinden varestedirler.

(1) Beş yılda sona erdirilecek olan uygulama 16 Ocak 1948 tarih ve 5163 sayılı ve 11 Şubat 1950 tarih ve 5530 sayılı Kanunlar ve son olarak 27 Şubat 1951 tarih ve 5747 sayılı Kanunla 1 Eylül 1951 tarihine kadar uzatılmış ve bu süre de bitmiştir.

Hukuk Fakültesinden veya mektebinden mezun olupta kanunun neşri tarihinde Maliye Vekaleti Hukuk Müşavirliği muavin veya mümeyyizliklerinde veya muhakemat memurluklarında bulunanlardan isteyenler kendi kadrolariyle avukat namzetliğinde kullanılabilirler. Bu gibiler namzetlik müsabaka imtihanına tabi tutulmazlar ve birinci fıkrâ hükümlerinden istifade ederler.

Ücretli avukatların maaş kadrolarına nakil ve tayinleri

Geçici Madde 3 – Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, ücretli serbest Hazine avukatlığında müstahdem bulunanların 3656 numaralı kanunun muvakkat ikinci maddesindeki esaslara göre dereceleri tesbit olunarak halen almakta oldukları ücret miktarına bakılmaksızın tesbit olunan derecelerdeki maaşlı müşavir avukat, avukat veya Muhakemat Müdürlüğü kadrolarına nakil ve tayinleri yapılabilir. Ancak bu suretle yapılacak tayinler diğer memuriyetler için müktesep hak teşkil etmez.

İşlerin tasfiyesi

Geçici Madde 4 – Bu kanunun 39 uncu maddesinde yazılı müesseseler müşavir, müşavir avukat veya avukatlarından olup üçüncü şahıslar namına mezkûr maddede yazılı daire, müessese ve teşekküller aleyhine dava kabul etmiş olanlar ellerindeki bu işleri altı ay zarfında tasfiye etmeğe mecburdurlar.

Ücretli memurların maaş kadrolarına nakli

Geçici Madde 5 – Başhukuk Müşavirliği kadrolarında halen ücretle müstahdem bulunanların bu kanunla kabul edilen maaş kadrolarına nakil ve tayinlerinde aşağıda yazılı esaslar tatbik olunur:

Halen buldukları ücret derecelerinde terfi müddetini doldurmuş olanlar ücretlerinin karşılığı olan maaş kadrolarına nakil ve tayin olunurlar.

Buldukları ücret derecelerinde henüz terfi müddetini doldurmamış olanlar almakta oldukları ücret derecesini bir derece aşağısındaki maaşlı kadrolara veya bu esas dairesinde alabilecekleri maaş miktarını geçmemek şartıyla yukarı derecedeki maaş kadrolarına naklolunabilecekleri gibi bunlardan ücrette kalmak isteyenlerin terfi müddetlerini dolduruncaya kadar kadro maaşları karşılık gösterilmek suretiyle halen almakta oldukları ücretle istihdamlarına da devam olunabilir.

Kanunun yürürlüğe girmesi

Madde 41 – Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Kanunu icraya memur makam

Madde 42 – Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

4353 SAYILI KANUNDA EK VE DEĞİŞİKLİK YAPAN MEVZUATIN

YÜRÜRLÜKTEN KALDIRDIĐI KANUN VE HÜKÜMLERİ

GÖSTERİR LİSTE

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuatın**Yürürlükten Kaldırılan**

Kanun veya Kanun Hükümleri	Tarihi	Sayısı	Maddesi
4353 Sayılı Kanunun 8, 9, 10, 11, 13, 16 ve 39 uncu maddeleri	27/6/1951	5797	2

**4353 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Kanun	Yürürlüğe	
No.	Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler	giriş tarihi
5163	– 19/1/1948	
5330	– 16/2/1950	
5747	– 27/2/1951	
5797	– 31/8/1951	
KHK-17	– 11/12/1978	
3484	– 5/11/1988	
5020	– 26/12/2003	
5228	36 31/7/2004	
